BORNHOLMS REGIONSKOMMUNE

Fjernelse af spærringen ROS-826 i Øle Å

Forundersøgelse inklusiv detailprojekt for indsats i vandområde nr. c00087

Dato: 30. april 2026

Projektansvarlig: Christina Mortensen

Indholdsfortegnelse

Indledning 4
Projektafgrænsning 5
Fysisk afgrænsning 5
Lodsejerholdning 6
Nuværende forhold 6
Fysiske og biologiske forhold 6
Projektets formål 9
Vandopland 10
Kote forhold 10
Jordbundsforhold 11
Tekniske anlæg 12
Restriktioner 12
Natura 2000 og handleplaner for truede fiskearter 12
§ 3 beskyttet natur 12
Fredskov 12
Fortidsminder 12
Detailprojekt 13
Arbejdsplads og adgangsforhold 13
Anlægsarbejde 14
Samarbejde med de frivillige fra Vandpleje Bornholm 15
Afværgeforanstaltninger 16
Reetablering 16
Skitse over projektområdet 17
Konsekvensvurdering 17
Fremtidige fysiske og hydrologiske forhold 17
Fremtidige biologiske forhold 17
Myndighedsbehandling 18
Fiskeriloven 18
Vandløbsloven 18
Skovloven 18
Naturbeskyttelsesloven 18
Miljøvurderingsloven 18
Museumsloven 18

Realisering af projektet 19
Projektøkonomi 19
Budgetoverslag 19
Finansiering 19
Tidsplan 19
Konklusion 20

Indledning

Dette er en forundersøgelse inkl. detailprojekt til et projekt i Øle Å på Bornholm. Forundersøgelsen har til formål at klarlægge mulighederne og udarbejde en plan for fjernelse af en fysisk spærring i Øle Å, som følge af en indsats fra vandområdeplanerne 2021-2027. Spærringen vurderes at have negativ effekt på den økologiske tilstand i vandløbet, særligt i forhold til fisk og smådyrs passage op- og nedstrøms i vandløbet. Fjernelse af spærringen har herved til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbet, samt sikre fri passage for fisk og smådyr.

Forundersøgelsen har desuden til formål at undersøge om hvorvidt fjernelsen af spærringen kan gøres omkostningseffektivt.

Forundersøgelsen klarlægger det tekniske og biologiske grundlag for at kunne gennemføre indsatsen om fjernelse af en fysisk spærring. Projektet arbejder hen imod at opfylde kravene om god økologisk tilstand i vandløbet, som følge af vandområdeplanerne 2021-2027. Forundersøgelsen undersøger hvordan projektet kan realiseres praktisk, tidsmæssigt og omkostningseffektivt. Dette indebærer bl.a. en projektbeskrivelse, en tidsplan og et budgetoverslag for projektets realisering.

Forundersøgelsen udarbejdes ud fra kravene beskrevet i vejledningen til den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering. Formålet med denne ordning er som følger:

"Den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering har det overordnede formål at medvirke til at indfri de konkrete miljømål, der er fastsat for vandområder i vandområdeplanerne. Der kan således søges om tilskud til projekter, der udmønter indsatser (foranstaltninger) i vandområdeplanernes indsatsprogram, jf. bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Ordningen omfatter alle indsatsprogrammets fastlagte indsatstyper i typologi 1-vandløb. Indsatser, der er lokaliseret i vandløbstypologi 2 og 3, kan der ikke søges tilskud til efter denne ordning, da de hører under den EU-medfinansierede vandløbsordning.

Formålet med tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Tilskudsordningen støtter fysiske forbedringer i vandløb, der genskaber mere naturlige vandløb uden spærringer og med større fysisk variation. Et vandløbsrestaureringsprojekt foregår ved at restaurere vandområder ved brug af den eller de indsatstyper, der er anført i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Ansøger skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet med tilskudsordningen."

Såfremt at forundersøgelsen leder til en gennemførsel af projektet, vil projektet bidrage til opfyldelse af tilskudsordningens formål. Projektets formål er netop at fjerne en fysisk spærring, som genopretter en passage for fisk og forventes at bidrage til at forbedre forholdene for flora og fauna i vandløbet, samt være med til at sikre de fastlagte miljømål for vandområdet.

Projektafgrænsning

Projektet omhandler fjernelse af en spærring i Øle Å, som følge af en indsats i vandområdeplanerne 2021-2027 og fra Bilag 3 fra bekendtgørelse 2023-06-13 nr. 797 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. Projektområdet er en del af vandområde nr. c00087 og indsatsen indebærer fjernelse af spærringen ROS-826.

Nedenfor ses de vigtigste oplysninger om vandområdet og indsatsen, hentet fra Miljøgis.

Vandområde	
Vandområdedistrikt	Bornholm
Dk vandområde nr.	c00087
EU vandområde nr.	DKRIVER8114
Navn	Øle Å med tilløb
Længde	8,68 km
Naturlig, kunstig eller stærkt modificeret	Naturlig
Typologi	RW1
Miljømål for samlet økologisk tilstand/potentiale	God økologisk tilstand
Miljømål for kemisk tilstand	God kemisk tilstand
Samlet økologisk tilstand/potentiale	Dårlig økologisk tilstand
Kemisk tilstand	Ikke-god kemisk tilstand
Indsats	
Indsatstype	Fjernelse af fysiske spærringer
Ident på spærring	ROS-826
Km opstrøms spærring	5,8 km

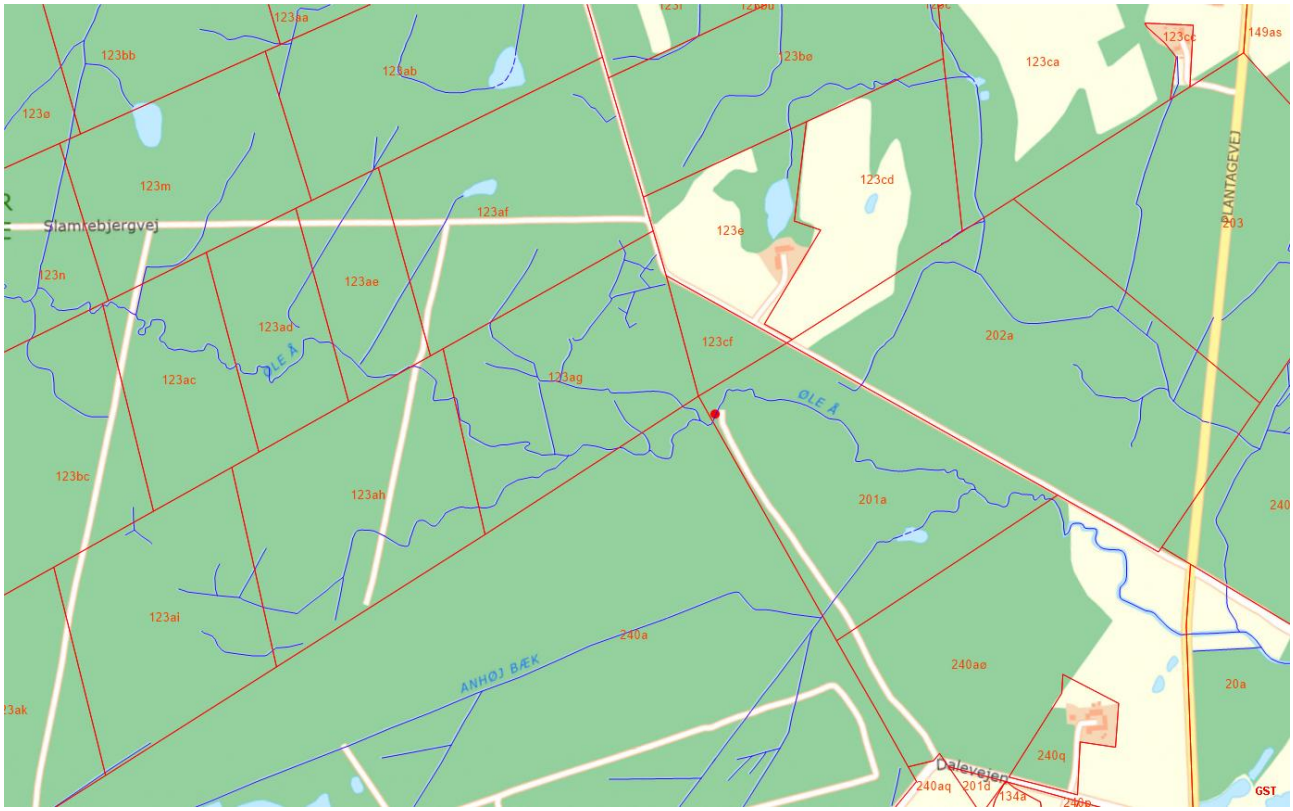
For dette vandområde i Øle Å er miljømålet at opnå god økologisk og kemisk tilstand. I dette projekt er der fokus på at forbedre den økologiske tilstand, hvor den samlede økologiske tilstand i dag er dårlig. Nedenfor vises tilstanden for de enkelte parametre, hvor det ses at det primært er den økologiske tilstand for fisk der skal forbedres.

Kvalitetselement	**Økologisk miljømål**	**Økologisk tilstand**
Makrofyter	God økologisk tilstand	Ukendt
Fytobenthos	God økologisk tilstand	Ukendt
Bentiske invertebrater	God økologisk tilstand	Høj økologisk tilstand
Fisk	God økologisk tilstand	Dårlig økologisk tilstand
Morfologiske forhold	Ukendt	Målt, men ikke anvendt
Nationalt specifikke stoffer	God økologisk tilstand	Ikke-god økologisk tilstand

De nationalt specifikke stoffer er i dette vandområde forhøjet indhold af Methylnaphthalener. Projektet forventes ikke at kunne forbedre dette.

Fysisk afgrænsning

Projektet befinder sig i den øvre del af Øle Å i Povlsker Plantage. Projektet er placeret på matr.nr. 201a, Bodilsker ejerlav. På figur 1 ses et kort over matrikelgrænserne i forhold til projektets placering. Denne matrikelgrænse fungerer også som afgrænsning for projektområdet.

Figur 1: Oversigtskort over projektet. Vandløbets forløb er vist med mørkeblå streger og spærringen er markeret med en rød prik. Matrikelgrænserne er vist med røde streger, hvor matr.nr. ligeledes kan aflæses.

Lodsejerholdning

Lodsejeren for projektområdet, matr.nr. 201a, Bodilsker ejerlav, blev første gang kontaktet d. 22-10-2025. Lodsejeren er positiv overfor projektet og syntes det er fint hvis spærringen kan blive fjernet. Der er desuden indhentet en fuldmagt fra lodsejeren.

Nuværende forhold

Fysiske og biologiske forhold

Øle Å har sit udspring ved vådområdet Ølene som ligger i den nordlige del af det største sammenhængene skovområde på Bornholm, lige nord for Pedersker Plantage. Herfra løber Øle Å mod syd-øst gennem Povlsker Plantage inden det løber ud i et mere åbent landskab syd for Paradisbakkerne. Øle Å løber her mod syd-vest gennem et landbrugslandskab med marker og mindre skovbevoksede arealer. Nord for Pedersker, tæt på Kællingebyvejen drejer vandløbet igen og fortsætter mod syd i et meget slynget forløb, men stadig omgivet af landbrugslandskabet, helt ned til udløbet til havet.

Ud over hovedforløbet Øle Å er der flere tilløb. De fleste af disse tilløb er mindre og har ikke deres egne navne. Vandløbssystemet, inddelt i vandområder, kan ses på figur 2. Her ses det også at det er det øverste vandområde, markeret med tyk lilla streg, som dette projekt omfatter.

Figur 2: Vandløbssystemet med Øle Å som hovedforløb. Det aktuelle vandområde for dette projekt er markeret med tyk lilla streg.

I den nedre del af vandløbet er der to gamle vandmøller, hvor der tidligere har været spærringer som har haft negativ betydning for fisk og smådyrs passage i vandløbet. For ca. 3 år siden blev der gennemført projekter i forbindelse med vandområdeplanerne, så der i dag er genoprettet fri passage for fisk og smådyr, ved at etablerer omløb. Det drejer sig om spærringerne med nr. ROS-700 ved Slusegård og ROS-701 ved Ågård.

Der er desuden ansøgt om tilskud til forundersøgelser fra tilskudsordningen Vandløbsrestaurering EHFAF 2025 i yderligere 2 indsatser i Øle Å.

På DTU's Ørredkort ses det at der ved registreringer fra 2022 er fundet ørred i de 5 nederste målestationer i vandløbet, som alle er syd for Søndre Landevej. Ud over ørred er der i de to nederste målestationer også fundet bæklampret og ni-pigget hundestejle. I de tre øvrige målestationer syd for Søndre Landevej er der ud over ørred fundet henholdsvis ål ved den sydligste målestation, bæklampret i den midterste målestation og ni pigget hundestejle i den nordligste af de tre målestationer. I de tre sidste målestationer er der udelukkende fundet fisk i den midterste af disse målestationer som befinder sig ved Fårebrovejen. Her er der fundet gedde og ni-pigget hundestejle.

Området langs vandløbet og ved spærringen er primært løvtræsdomineret, men med nåletræsbevoksninger der støder op til vandløbsstrækningen i Povlsker Plantage.

Øle Å er det længste vandløbssystem på Bornholm. Det er meget vandrigt og har en meget varieret vandføring hen over året. Nedenfor ses to billeder hvor forskellen på mængden af vand tydeligt ses.

Figur 3: Billede af spærringen i Øle Å i en tør periode i sommerhalvåret, hvor vandløbet er tæt på at være helt tørret ud. Billede taget d. 26-08-2025 af Christina Mortensen.

Figur 4: Billede af spærringen i Øle Å, med høj vandstand. Billede taget d. 16-01-2026 af Christina Mortensen.

Dele af Øle Å kan udtørre i tørre perioder i sommerhalvåret. Ud fra en bestandsanalyse foretaget sidst i september 2025, beskrives der en risiko for sommerudtørring på flere målestationer. Der bliver desuden beskrevet varierende vandføring, lidt uafhængig af hvor langt opstrøms målestationen er. I bestandsanalysen er der to stationer i skoven i nærheden af projektet, en station opstrøms og en nedstrøms for spærringen. Ved stationen nedstrøms blev der observeret flere store gydebanker fra den

forrige gydesæson. Dette tyder på at fisk, i hvert fald i nogen år, kan finde langt op i Øle Å. For stationen opstrøms bemærkes det at der bør undersøges om der er passage problemer mellem de to stationer. Dette kan stemme overens med at spærringen, som dette projekt omhandler, eksisterer og potentielt forhindrer fisk i at trække længere op.

Projektets formål

I den vestlige del af Povlsker Plantage, kort før vandløbet løber ud i et mere åbent landskab, er der en ældre betondæmning, som fungerer som en fysisk spærring i vandløbet. Spærringen er en af Miljøstyrelsens gamle målestationer. Denne spærring hindrer fri passage for fisk og smådyr og afbryder den økologiske kontinuitet i systemet. Stedet er stadig i brug som målestation, men spærringen er ikke længere benyttet. Nedenfor ses et billede af spærringen.

Figur 5: Spærringen i Øle Å. Billede taget d. 16-10-2025 af Christina Mortensen.

Det aktuelle projekt har til formål at fjerne denne spærring og dermed sikre uhindret passage for fisk og smådyr. Fjernelsen af spærringen vil forbedre de fysiske og økologiske forhold i vandløbet og styrke sammenhængen mellem habitater opstrøms og nedstrøms. Dette vil især gavne gydende ørreder og andre vandløbslevende arter, og samtidig bidrage til en generel forbedring af biodiversitet og vandmiljø i oplandet til Øle Å.

Vandopland

Nedenfor ses et kort med vandløb og vandoplande indtegnet. Det er vandoplandet Øle Å, samt vandløbene indenfor dette, som er relevant for dette projekt. I den nordlige del af vandoplandet ses en rød prik som viser placeringen af spærringen.

Figur 6:Oversigtskort over vandløbet, vandløbets vandopland og spærringens placering. Vandløb er markeret med blå streger og vandoplande er markeret med røde streger, hvor det er vandløbet og vandoplandet Øle Å, som er relevant for projektet. Spærringen er markeret med en rød prik, og befinder sig i den nordlige del af vandoplandet.

Kote forhold

Der er ved besigtigelse d. 16-10-2025 målt koter i og omkring vandløbet. Målingerne har til formål at give et overblik over bundforhold og omkringliggende terræn. Målingerne er fortaget på en strækning både op- og nedstrøms spærringen og danner grundlag for vurdering af vandløbets længdeprofil, eksisterende fald og fremtidigt muligt fald efter spærringen fjernes. Der er foretaget målinger ca. midt i vandløbets bredde, ved vandløbets bred samt op ad den ene brink. Målingerne fortsætter op til det sted, hvor terrænet flader ud ovenfor brinken, på den side af vandløbet, hvor adgangsvejen er. Alle målte koter kan ses på figur 7.

Figur 7: Kotemålinger ved spærringen i Øle Å. Målt d. 16-10-2025.

Ved besigtigelsen blev det observeret at vandløbets bund var meget ujævn, med mange sten, som bidrager med varierende strømforhold, vanddybder og skjul til f.eks. fisk og smådyr. Denne ujævnhed kan også fornemmes ud fra kotemålingerne, hvor der er varierende koter ned gennem vandløbet.

Bundkoten umiddelbart opstrøms spærringen er målt til 72,699 m, mens bundkoten nedstrøms spærringen er målt til 72,211 m. Niveauspringet ved spærringen er ca. 50 cm, hvor bunden efterfølgende falder til en kote på 72,059 m og derefter igen stiger til 72,492 m. Dette giver udtryk for at spærringen udgør en væsentlig barriere, som påvirker vandets strømning og den frie passage.

Ved beregning af hældningen ud fra de målte koter, kan kravet om maks. 10 ‰ hældning ikke overholdes. Ved at beregne hældningen ud fra faldet mellem de to øvre koter og de to nedre koter, bliver hældningen mellem ca. 11,5-22 ‰.

Den øvre del af Øle Å har generelt en meget varieret vandløbsbund, med et ujævnt fald. I projektet skal der derfor være fokus på at etablere en vandløbsbund der passer ind i de lokale naturlige forhold i vandløbet frem for at skulle overholde de 10 ‰.

Ud fra kotemålingerne op ad brinkerne, samt observationer fra besigtigelsen, vurderes det at brinkerne kan overholde kravet om maks. at være 1:1,5 stejle. Dog er der mange sten i området og ved tilfælde af større sten i brinkerne kan 1:1,5 ikke nødvendigvis overholdes alle steder på brinkerne.

Jordbundsforhold

På jordartskort for området ses det at det primært er morænesand ved projektområdet, med mindre områder med ferskvandsgytje omkring vandløbet op- og nedstrøms.

Tekniske anlæg

Spærringen er en gammel målestation fra Miljøstyrelsen. I sammenhæng med spærringen, er der et metalskab med et rør ned i jorden, som tidligere indeholdt en chatter-logger med en tryktransducer. Fra metalskabets rør går der et plastikrør ud i vandløbet. Dette skab og rørene er ikke længere i brug og står derfor tomt. Spærringen bliver ligeledes ikke længere benyttet af Miljøstyrelsen, men stedet er stadig i brug som målestation. Det er nu Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) der står for målingerne i vandløbet. Der er udstyr, bestående af en logger i rør og to skalapæle, placeret på stedet som fortsat skal være tilgængeligt og som ikke må forskubbes ved fjernelse af spærringen.

Langs en stor del af vandløbstrækningen i Povlsker Plantage er der en trampesti som følger Øle Å's forløb og krydser vandløbet flere steder vha. mindre træbroer. Derudover er der flere skovveje der krydser vandløbet inde i skoven og flere veje i forskellige størrelser der krydser vandløbet inden det løber ud i havet. Ingen af disse stier eller veje forventes at blive påvirket af projektet.

Restriktioner

Natura 2000 og handleplaner for truede fiskearter

Projektet befinder sig i Natura 2000 området 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Derudover ligger det i habitatområde H162 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne og fuglebeskyttelsesområde F80 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Habitatområdet H162 har naturtypen vandløb (3260) på udpegningsgrundlaget. Derudover er der registreret habitatnatur, elle- og askeskov, lige omkring spærringens placering og nedstrøms.

Som tidligere beskrevet er der fundet ål ved en station i vandløbssystemet. Ål er vurderet kritisk truet på den Danske Rødliste. Der foreligger en åleforvaltningsplan som har til formål at styrke ålebestanden i Danmark. Der er ikke noget i åleforvaltningsplanen der har betydning for om dette projekt kan realiseres.

§ 3 beskyttet natur

Hele vandløbssystemets hovedforløb og enkelte tilløb er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Der er ikke nogen yderligere § 3 beskyttede naturtyper i tæt nærhed til projektområdet, men der er flere § 3 beskyttede naturtyper tæt på vandløbet længere op- og nedstrøms.

Fredskov

Projektområdet er placeret i en skov som er underlagt fredskovspligt.

Fortidsminder

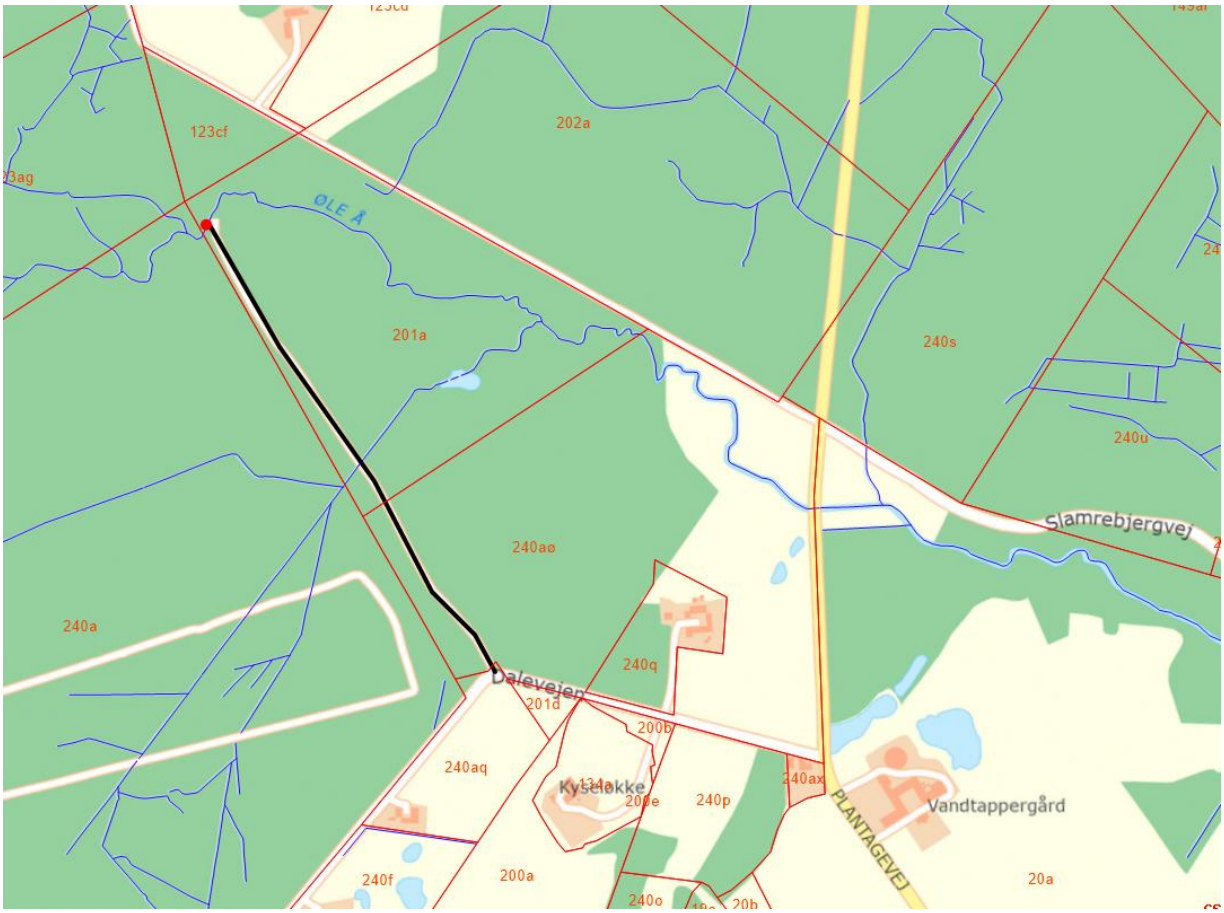
Der er ikke registreret fortidsminder eller fortidsmindebeskyttelseslinjer i tæt nærhed til projektet, men projektområdet er placeret i kulturmiljøområde Slamrebjerg og plantager med elementerne bautasten, røser, agersystem, husfundamenter og rydningsrøser.

Detailprojekt

Arbejdsplads og adgangsforhold

Det er muligt at komme til projektområdet fra Dalevejen hvor der går en mindre skovvej/skovspor ned til spærringen.

Adgangsvejen til projektområdet er markeret på kortet nedenfor.

Figur 8: Kort som viser adgangsvejen fra Dalevejen til projektet, markeret med sort streg. Vandløb er markeret med blå streg og spærringen er markeret med en rød prik. Matrikelgrænserne er markeret med røde streger og matr.nr.

Anlægsarbejde

Spærringen i Øle Å ønskes fjernet for at sikre fri passage for fisk og smådyr i vandløbet.

Nedenfor ses et billede af spærringen.

Figur 9: Spærringen i Øle Å. Billede taget d. 16-10-2025 af Christina Mortensen.

Spærringen består af en ældre betondæmning. Spærringen giver et niveauspring i vandløbet og besværliggør passage for fisk og smådyr, især i tørre perioder med lav vandføring. Spærringen ønskes fjernet helt. Dette omfatter både den del der går på tværs af vandløbet og de to dele der sidder i brinkerne, som det ses på billedet ovenfor. Ud over selve betonspærringen, er der et metalskab med et rør ned i jorden og et plastikrør herfra og ud i vandløbet. Metalskabet og de tilhørende rør ønskes ligeledes fjernet helt. Metalskabet kan ses på billedet på figur 10.

Figur 10: Metalskabet der ønskes fjernet. Billede taget d. 16-10-2025 af Christina Mortensen.

Ved fjernelsen af spærringen, metalskabet og de tilhørende rør skal det efterfølgende bortskaffes på forsvarlig vis.

Efter spærringen er fjernet, skal niveauforskellen udlignes så den følger vandløbets naturlige hældning, uden for stejle stryg. Faldet i området skal gøres så lille som muligt, mens det skal tilpasses de lokale naturlige forhold i vandløbet. Kravet om en hældning på maks. 10 ‰ forventes ikke at kunne overholdes, men det skal efterstræbes at kommer så tæt på kravet som muligt. Brinkerne skal ligeledes genetableres til naturlige forhold. Der er flere større sten i området, som begrænser mulighederne for genetablering af brinkerne. Brinkerne skal så vidt muligt genetableres så de ikke er stejlere end 1:1,5. Ligeledes skal terrænet genetableres til naturlige forhold, der hvor metalskabet og de tilhørende rør har været.

Til udjævning af vandløbets bund og genetablering af brinker og terræn, skal der udelukkende benyttes naturligt bundsubstrat, bestående af grus, sten og dødt ved og til brinker og terræn også jord der passer til de lokale forhold. Det forventes, at langt det meste materiale, som skal benyttes til at gendanne de naturlige forhold, kan findes i jord og stenbunker omkring vandløbet.

Projektet omfatter følgende projektaktiviteter:

- Fjernelse af spærringen, metalskab og tilhørende rør
- Udjævning af vandløbsbund
- Genetablering af brinker hvor spærringen har stået.
- Genetablering af terræn hvor metalskab og rør har været

Samarbejde med de frivillige fra Vandpleje Bornholm

I forbindelse med udjævning af vandløbsbunden og genetablering af de naturlige forhold i vandløbet, er der indledt et samarbejde med de frivillige fra Vandpleje Bornholm. Vandpleje Bornholm kan bidrage med lokal viden og erfaring for naturlige forhold, herunder at lægge sten og andet materiale til rette, således at der

bliver skabt naturligt varierede forhold til gavn for biodiversitet, fiskepassage, skjulemuligheder mm. Derudover inddrages det lokale ejerskab.

Afværgeforanstaltninger

I forbindelse med projektets gennemførsel er der fastlagt følgende afværgeforanstaltninger:

Projektområdet omfatter en målestation, hvor betonspærringen, metalskabet og de tilhørende rør, som ønskes fjernet, ikke længere benyttes. Da stedet stadig er i brug som målestation, skal det måleudstyr der stadig benyttes sikres og bevares. Udstyret består af en logger i et rør og to skalapæle. Loggeren sidder i et gråt rør som er sat fast på den ene skalapæl. Billede af skalapæle og logger kan ses nedenfor. Måleudstyret må ikke fjernes, flyttes eller beskadiges i forbindelse med anlægsarbejdet. Der skal udvises særlig opmærksomhed under både forberedende og udførende arbejde for at undgå en påvirkning af måleudstyret.

Figur 11: Skalapæl nedstrøms spærringen og skalapæl med logger opstrøms spærringen. Billede taget d. 16-01-2026 af Christina Mortensen.

Reetablering

Efter endt anlægsarbejde skal området reetableres, så det så vidt muligt fremstår i samme naturlige tilstand som før anlægsarbejdet. Dette indebærer f.eks. at brinker reetableres til original stand, kørespor udjævnes og affald fjernes.

Skitse over projektområdet

Nedenfor ses en skitse over hvor spærringen, metalskabet, skalapælene og loggeren er.

Figur 12: Skitse over projektområdet. Den mørkeblå streg viser vandløbets forløb. Luftfoto fra foråret 2024.

Konsekvensvurdering

Fremtidige fysiske og hydrologiske forhold

Ved fjernelse af spærringen, vil opstuvning af vand ovenfor spærringen forsvinde. Vandet vil derved få fri passage.

Vandløbets forløb ændres ikke, men uden opstuvningen vil vandløbets bund have en mere glidende overgang i stedet for det hårde spring der er i dag.

Fremtidige biologiske forhold

Fjernelsen af spærringen forventes at være til gavn for vandløbets flora og fauna. Projektet forventes udelukkende at påvirke positivt til de fastlagte miljømål for den økologiske tilstand for vandløbet, som følge af vandområdeplanerne 2021-2027. Herunder er det især den økologiske tilstand for fisk der forventes at blive forbedret ved gennemførslen af indsatsen. Som tidligere beskrevet ud fra bestandsanalysen fra september 2025, er der en chance for at fisk kommer op til dette sted i vandløbet. Fjernelsen af spærringen kan derfor forbedre forholdene for fisk i den øvre del af Øle Å.

Myndighedsbehandling

Fiskeriloven

Projektet indebærer fjernelse af en spærring som skaber en lille opstemning af vand, ligesom projektet også har betydning for fiskepassage og fiskefauna. Dette medfører at projektet skal i høring hos fiskerikontrollen før der kan gives tilladelser eller træffes afgørelser af andre myndigheder. Projektet har til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbet til gavn for bl.a. fisk, så projektet forventes at kunne blive realiseret efter høringen og efterfølgende myndighedsbehandling.

Vandløbsloven

Projektet kræver en tilladelse fra vandløbsmyndigheden, for at kunne realiseres, jf. § 37 i vandløbsloven. Denne tilladelse forventes at kunne opnås, da projektet er forholdsvis simpelt og har til formål at forbedre de fysiske forhold i vandløbet. Projektet vil ikke påvirke afvandingsforholdene, andet end at det potentielt forbedres svagt.

Skovloven

Projektet omfatter terrænændringer jf. skovlovens § 11, hvilket betyder at en dispensation fra dette er nødvendigt for at kunne gennemføre projektet. Skovloven har bl.a. til formål at fremme bæredygtig drift som bl.a. indebærer at bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed og sikre at hensyn til landskab og naturhistorie tilgodeses. Projektet skal fremme netop disse faktorer, hvilket betyder at en dispensation forventes at kunne opnås.

Naturbeskyttelsesloven

Projektet indebærer et vandløb som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. For at projektet kan realiseres, skal der gives dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Naturbeskyttelsesloven har bl.a. til formål at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og at forbedre og genoprette områder der har betydning for vilde dyr og planter. Projektet har til formål at forbedre den økologiske tilstand i vandløbet og genoprette fri passage, hvilket betyder at dispensationen forventes at kunne opnås.

Miljøvurderingsloven

Projektet er omfattet af screeningspligt, jf. § 16 i miljøvurderingsloven. Vandløbsregulering er en anlægstype der er nævnt i bilag 2 pkt. 10f i miljøvurderingsloven. Projektet forventes ikke at have nogen væsentlig indvirkning på miljøet og forventes derved at kunne realiseres. Projektet skal dog som minimum gennem en miljøscreening.

Museumsloven

Projektet indebærer begrænset gravearbejde, men hvis der under jordarbejdet findes spor af fortidsminder, standses arbejdet og det lokale museum kontaktes vedrørende det videre forløb jf. §§ 27 og 29 i museumsloven.

Realisering af projektet

Projektøkonomi

Budgetoverslag

Der er udarbejdet følgende budgetoverslag for projektet, som viser hvilke udgifter der forventes at være forbundet realisering af projektet.

Gennemførsel	
Entreprenører	100.000 kr.
Løn til kommunens eget personale	50.000 kr.
Ansøgning efter skovloven	6.829 kr.
I alt	156.829 kr.

Finansiering

Da detailprojektet er en del af forundersøgelsen, er referenceværdien for forundersøgelsen inklusiv detailprojekt, mens referenceværdien for gennemførslen er uden detailprojekt. Størrelsen af det mulige tilskud er beregnet som $referenceværdien * 1{,}5 * km\ opstrømsstrækning$. For spærringen ROS-826 er der 5,8 km opstrømsstrækning. Projektet forventes ikke at komme til at koste lige så meget som det mulige tilskud, hvilket betyder at der er søgt om 100.000 kr. til forundersøgelsen og ved ansøgning om tilskud til gennemførslen, forventes der at blive søgt om 156.829 kr.

Nedenfor ses et skema med referenceværdier, mulige tilskudsbeløb og de ansøgte tilskud.

	Referenceværdi (inkl. Detailprojekt)	Referenceværdi (uden detailprojekt)	Muligt tilskud	Ansøgt tilskud
Fjernelse af fysisk spærring - forundersøgelse	16.560 kr./km opstrømsstrækning		144.072 kr.	100.000 kr.
Fjernelse af fysisk spærring - gennemførsel		49.680 kr./km opstrømsstrækning	432.216 kr.	156.829 kr.

Det højest mulige tilskud til gennemførsel af projektet er ca. 432.000 kr., hvor budgetoverslaget for projektet kun er 156.829 kr., som ansøges i tilskudsordningen til gennemførslen. Dette giver udtryk for at projektet er omkostningseffektivt.

Projektet forventes kun at kunne blive realiseret ved tilsagn om tilskud til gennemførslen gennem den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering i 2026.

Tidsplan

Der er ansøgt om tilskud til forundersøgelse efter den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering d. 08-09-2025 og der er givet tilsagn til forundersøgelsen d. 10-10-2025. Forundersøgelsen forventes færdigarbejdet i starten af 2026, hvorefter der søges om udbetaling af tilskuddet.

Næste skridt vil være at søge om gennemførsel når det er muligt i 2026. Hvis tilsagn til gennemførsel opnås, vil arbejdet med at indhente de relevante tilladelser og dispensationer påbegyndes. Når alle tilladelser er indhentet vil projektet kunne udføres, hvilket forventes at være i sommerhalvåret 2027.

Selve anlægsarbejdet forventes at tage omkring 2-3 arbejdsdage.

Konklusion

Projektet omhandler som tidligere beskrevet et typologi 1 vandløb med indsatsen "fjernelse af fysiske spærringer". Det omfatter vandområde c00087 og spærringen ROS-826. Fjernelse af denne spærring er den eneste indsats i vandområdet. Projektet har til formål at fjerne den gamle betondæmning, for at skabe fri passage i vandløbet, til gavn for fisk og smådyr. Ved at fjerne spærringen forventes de fysiske forhold i vandløbet at blive forbedret, hvilket bidrager til at miljømålene for vandområdet opfyldes. Dette gælder alle de økologiske miljømål, på nær målet for de nationalt specifikke stoffer.

Ved fjernelse af den fysiske spærring sigtes der efter at genskabe et naturligt fald på vandløbets bund. Som krav i vejledningen må faldet ikke overstige 10 ‰, men pga. de naturmæssige og landskabelige forhold der er på Bornholm og mere konkret i området ved spærringen, forventes dette krav ikke at kunne blive overholdt. Som beskrevet i vejledningen til den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering, kan kravet til de 10 ‰ fald fraviges når der er grundlag for det. Vandløbets bund er meget varieret og ujævn, med varierende vanddybder og strømforhold, samt større sten, som skaber gode skjul for fisk og smådyr. En udjævning af niveauspringet efter fjernelse af spærringen skal altså passe ind i disse forhold der er i vandløbet. Der skal dog stræbes efter at vandløbsbundens fald skal være så lille som muligt så det kommer så tæt på kravet som det kan. Brinkanlæg forventes ikke at blive stejlere end 1:1,5, ud over meget lokalt hvis der er store sten i brinken, da disse bidrager positivt til vandløbets fysiske variation. Kravet til brinkanlæg forventes altså at blive overholdt.

Konsekvenserne ved projektets gennemførsel forventes at være positive, herunder opfyldning af miljømål, fri passage for fisk og smådyr og mere naturlige forhold uden en opstuvningszone. Projektets omkostninger, som beskrevet i afsnittene med budget og finansiering, overstiger ikke 1,5 gange de fastsatte referenceværdier. Dette projekt vurderes således at være omkostningseffektivt.

Projektet forventes at kunne overholde alle krav fastlagt i vejledningen til den nationale tilskudsordning til vandløbsrestaurering, på nær kravet om maks. 10 ‰ fald på vandløbets bund. Dette krav fraviges med grundlag i de lokale naturmæssige og landskabelige forhold.